SCIENTIFIC CONFERENCE OPEN PROCEEDINGS
Global Academic Knowledge Repository

PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI TOMONIDAN MAISHIY SHOVQINGA QARSHI HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI OLISH FAOLIYATI

Abdurasulov Samandar Komil o‘g‘li
O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 316-guruh kursanti

Annotatsiya: Mazkur maqolada ichki ishlar organlari profilaktika inspektorlari tomonidan maishiy shovqinga qarshi huquqbuzarliklarning oldini olish faoliyatini tashkil etishning nazariy-huquqiy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tungi vaqtda aholining tinchligini buzish, ovoz balandligining belgilangan sanitariya normalaridan ortib ketishi bilan bog‘liq huquqbuzarliklarni barvaqt aniqlash va ularga chek qo‘yish mexanizmlari tahlil qilingan. Shuningdek, sohadagi faoliyatni takomillashtirish maqsadida «mahalla yettiligi» bilan hamkorlikni kuchaytirish, raqamli monitoring vositalarini joriy etish hamda huquqiy targ‘ibot ishlarini jadallashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: profilaktika inspektori, maishiy shovqin, huquqbuzarliklar profilaktikasi, tungi vaqt, tinchlikni buzish, ma’muriy javobgarlik, sanitariya normalari, jamoat osoyishtaligi, mahalla, huquqiy ta’sir choralari.

Hozirgi vaqtda aholi punktlarida, ko‘p qavatli uylar majmualarida va mahallalarda fuqarolarning tinchligini, normal dam olish sharoitlarini ta’minlash jamoat xavfsizligining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shaharsozlikning jadal rivojlanishi, ijtimoiy obektlar, ko‘ngilochar muassasalar va maishiy texnika vositalarining ko‘payishi ko‘pincha aholining hayot tarziga ta’sir ko‘rsatuvchi maishiy shovqin muammosini yuzaga keltirmoqda. Tungi vaqtda tinchlikni buzish, baland ovozda musiqa tinglash, qurilish-ta’mirlash ishlarini olib borish yoki boshqa shu kabi shovqin keltirib chiqaruvchi harakatlar fuqarolarning asab tizimiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, o‘zaro nizolarning kelib chiqishiga sabab bo‘lmoqda [1].

O‘zbekiston Respublikasining «Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida»gi Qonuni hamda Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksida jamoat tartibini va fuqarolarning osoyishtaligini saqlashga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklar uchun huquqiy javobgarlik normalari belgilangan [2]. Xususan, tungi vaqtda (soat 23:00 dan to 06:00 gacha) fuqarolarning tinchligi va normal dam

SCIENTIFIC CONFERENCE OPEN PROCEEDINGS
Global Academic Knowledge Repository

olishini buzish bilan bog‘liq holatlarning oldini olish bevosita mahalla hududida xizmat olib boruvchi profilaktika inspektorlarining asosiy vazifalaridan biridir.

Profilaktika inspektorlarining maishiy shovqinga qarshi huquqbuzarliklarning oldini olish faoliyati o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lib, u quyidagilarni qamrab oladi:

Barvaqt aniqlash va ogohlantirish: Mahalladagi ko‘ngilochar obektlar, ijara xonadonlari va muntazam shovqin chiqaruvchi shaxslar hisobini yuritish hamda ularga nisbatan profilaktik tushuntirish ishlarini olib borish;

Tezkor murojaatlar bilan ishlash: Fuqarolardan yoki «102» xizmatidan tungi paytda maishiy shovqin yuzasidan kelib tushadigan shikoyatlarga zudlik bilan munosabat bildirish va manzilga chiqish;

Mahalla tuzilmalari bilan hamkorlik: «Mahalla yettiligi» a’zolari, jamoatchilik vakillari bilan birgalikda aholi o‘rtasida huquqiy madaniyatni yuksaltirish va shovqinning oldini olish bo‘yicha targ‘ibot tadbirlarini tashkil etish [3].

Shunday qilib, profilaktika inspektorining maishiy shovqinga qarshi kurashdagi faoliyati hududda tinchlik va barqaror ijtimoiy muhitni ta’minlashga xizmat qiladi.

Profilaktika inspektorlarining maishiy shovqinga qarshi huquqbuzarliklarning oldini olish borasidagi kundalik amaliy faoliyati hududda tinchlik va osoyishtalikni ta’minlashga qaratilgan kompleks tezkor-profilaktik choralarni o‘z ichiga oladi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, maishiy shovqinlar ko‘pincha kechki va tungi vaqtlarda sodir etilib, qo‘shnilar o‘rtasidagi uzoq davom etadigan nizolarning o‘chog‘iga aylanadi [1].

Ushbu yo‘nalishdagi profilaktik tadbirlarni amalga oshirishning asosiy amaliy mexanizmlari quyidagilardan iborat:

1. Manzilli profilaktika va huquqiy tushuntirish tadbirlari. Profilaktika inspektori biriktirilgan ma’muriy hududdagi ko‘p qavatli uylar, ijara asosida yashovchi shaxslar hamda tungi vaqtda faoliyat yurituvchi savdo va ko‘ngilochar obektlar rahbarlari bilan muntazam profilaktik suhbatlar o‘tkazadi. Fuqarolarga kechasi soat 23:00 dan keyin baland ovozda musiqa tinglash, qurilish-ta’mirlash yoki boshqa shovqin keltirib chiqaruvchi harakatlarni amalga oshirish qonunan taqiqlanganligi hamda buning uchun javobgarlik mavjudligi yozma va og‘zaki tarzda tushuntiriladi [2].

SCIENTIFIC CONFERENCE OPEN PROCEEDINGS
Global Academic Knowledge Repository

2. Tezkor murojaatlarga munosabat bildirish va hujjatlashtirish. Fuqarolardan maishiy shovqin yuzasidan kelib tushadigan shikoyatlar yoki «102» qisqa raqami orqali berilgan xabarlar asosida profilaktika inspektori zudlik bilan voqea joyiga chiqadi. Qonunbuzarlik holati aniqlanganda, Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksning tegishli normalariga asosan ma’muriy bayonnoma rasmiylashtirilib, qonunbuzarlarga nisbatan ta’sir choralari ko‘rilishi ta’minlanadi [3].

3. «Mahalla yettiligi» va jamoatchilik bilan hamkorlik. Mahalladagi jamoat tartibini saqlashda mahalla raisi, xotin-qizlar faoli, ijtimoiy xodim hamda profilaktika inspektorining jamoatchilik yordamchilari bilan birgalikda muntazam ravishda tungi reydlar va targ‘ibot tadbirlari o‘tkaziladi. Doimiy ravishda tinchlikni buzuvchi notinch xonadonlar alohida nazoratga olinadi [4].

Profilaktika inspektorlarining maishiy shovqinga qarshi kurashish faoliyatini yanada takomillashtirish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

Birinchidan, maxsus mobil shumomer qurilmalari bilan ta’minlash. Profilaktika inspektorlarining xizmat planshetlariga detsibel miqdorini o‘lchaydigan raqamli dasturlar yoki maxsus datchiklarni ulash, bu orqali shovqin darajasini sanitariya normalariga solishtirgan holda aniq dalillar bilan hujjatlashtirish imkoniyatini yaratish [5];

Ikkinchidan, raqamli murojaat platformalarini kengaytirish. Fuqarolar o‘z uyi yoki ko‘chasidagi maishiy shovqinlar haqida foto va video dalillar bilan «Smart mahalla» yoki maxsus mobil ilovalar orqali tezkor xabar berish tizimini yanada soddalashtirish;

Uchinchidan, huquqiy targ‘ibotning ta’sirchanligini oshirish. Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirish, bir-birining tinchligini hurmat qilish ruhida tarbiyaviy materiallarni keng yoritib borish.

Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorlari tomonidan maishiy shovqinga qarshi huquqbuzarliklarning oldini olish faoliyatini yanada takomillashtirish — aholining osoyishtaligini kafolatlash hamda mahallalarda sog‘lom ma’naviy-ijtimoiy muhitni ta’minlashning eng muhim sharti hisoblanadi.

SCIENTIFIC CONFERENCE OPEN PROCEEDINGS
Global Academic Knowledge Repository

REFERENCES:

1. O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining «Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida»gi 2014-yil 14-maydagi O‘RQ-371-son Qonuni // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 15.05.2014-y.
3. Profilaktikaning huquqiy asoslari va amaliyoti: Darslik / Mualliflar jamoasi. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2022. – B. 180–195.
4. Mahallalarda jamoat tartibini saqlash va huquqbuzarliklarning oldini olish mexanizmlari: O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – B. 110–125.
5. Maishiy huquqbuzarliklarga qarshi kurashishning kriminologik jihatlari: Monografiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – 140 b.